

2 septembrie 2007

APEL PENTRU ARMONIA LUMII

ZIUA
EUROPEANĂ
A CULTURII
IUDAICE

Oricine a intrat în Templul Coral, la 2 septembrie a.c. - Ziua Europeană a Culturii Iudaice -, a înțeles mai adânc ce înseamnă muzica în viața evreiască; muzica sacră și muzica profană

La Sinagoga Mare, iubitorii de cinema au putut viziona un film israelian de îndreptățit succes, „Trei mame”, în care una dintre protagoniste este îndrăgita actriță *Tricy Abramovici*. Filmul se deschide cu binecuvântarea făcută de regele Faruk al Egiptului, acum mai bine de 60 de ani, la nașterea unor tripleți într-o familie evreiască stabilită în Alexandria. Aparatul cinematografic insistă pe imaginea fărufiei pline cu toate fructele atât de dulci ale Orientului, pentru ca viața nou-născuților să fie la fel de dulce. Cât de dramatic avea să dizolve soarta duișoia metaforei! Mama fetițelor moare în urma unei epidemii, tatăl și fiicele fac Alia, se stabilesc la Tel Aviv, unde, cu destulă greutate - sunt primii ani ai existenței Israelului - reușesc să ducă o viață decentă. Ciclurile naturii umane își urmează cursul: adolescența vine cu exuberanța și impetuozitatea ei, creând stări conflictuale în familie. Rose, una dintre fiice, dorește să devină cântăreață și surorile se solidarizează cu ea împotriva tatălui, care nu-și poate impune autoritatea. Împăcarea între tată și fiice, adusă de nunțile fetelor, toate trei o dată, e tivită cu negru. Tatăl moare de inimă. Necazurile nu se opresc aici. Soțul Florei suferă un accident grav și nu va mai putea avea copii. Când Yasmin naște tripleți - doi băieți, David și Amnon, și o fată, Rahel (Ruha) - hotărăște să i-l dea pe Amnon Florei. Flora mimează de ochii lumii sarcina și nu declară adopția autorităților. Rose are o aventură extraconjugală, soțul ei află, trece peste infidelitate, dar n-o iartă pe Flora, care, la rugămintea surorii sale, a tănuț-o, mințindu-l. Se va răzbuna declarând autorităților falsul. Amnon îi este luat Florei și pus sub protecția autorităților. Este o istorie sub pecetea tainei pentru Ruha, fiica Rosei, care, adultă fiind, descoperă adevărul din mărturisirile celor două mătuși și ale mamei. Filmul începe și se termină în Alexandria. Yasmin, grav bolnavă, revine pentru un transplant în locurile natale, împreună cu surorile ei. În drum spre spital, taximetristul le arată palatul regal, în care au fost aduse pentru a primi binecuvântarea, acum nelocuit. Sfârșitul Yasminei este un alt început. La rugămintea ei, cu valoarea de testament, Ruha îi trimite lui Amnon, în kibuțul unde trăiește, un DVD cu istoria familiei. „Trei mame”, scrie pe plic. O sinteză și o recuperare.

Dacă există o trăsătură comună între acest film și „Alogic 11”, adaptare cinematografică, în regia lui *Florin Kevoorkian*, a piesei „Eu Gen Ionescu”, de acad. *Nicolae Cajal*, având-o pe *Roxana Guttman* în rolul principal, aceasta constă în generosul apel la solidaritate umană în fața intoleranței. Comportamentul regelui egiptean față de o familie evreiască, vizita lui Sadat în Israel - o secvență din „Trei mame” - sunt simboluri care se întâlnesc cu dorința savantului din „Alogic 11” de a crea un vaccin împotriva urii, dorință neimplinită, fiindcă viața avea să-i fie frântă de atentatul terorist de la 11 septembrie 2001.

Un *remember* despre „Euroiudaica” 2007 a avut darul să pună în valoare câteva dintre cele mai semnificative momente din Festival.

Matineul de film de la Sinagoga Mare s-a încheiat cu o plimbare în timp prin „Bucureștiul amintirilor - cartiere evreiești”. O lume plină de pitoresc, trăind încă în memoria afectivă a celor care l-au „prins” și - de ce nu? - o invitație pentru restaurarea lor ca obiectiv turistic de real interes.

*

După-amiază, au continuat manifestările, centrul „activităților” mutându-se la Teatrul Evreiesc de Stat. A fost o sală arhiplină, fiind prezenți, în afară de conducerea F.C.E.R. și C.E.B., E.S. *David Oren*, ambasadorul Statului Israel, și *Jonathan Rosenzweig*, atașatul cultural și de presă al aceleiași ambasade, alte personalități, membri ai comunității și prietenii lor. Organizatorii au ales două momente artistice care au fost prezentate cu succes la Sibiu, dar aici, la T.E.S., nu a fost vorba de o repetare, ci de un spectacol calitativ superior.

„Artiști evrei în recital” - *trio-ul Lory Wallfish, Dan Mizrahi, Aurel Storin, plus Roxana Guttman* - a încântat publicul, așa cum s-a întâmplat și la Sibiu. Prezentarea pe care *Aurel Storin* i-a făcut-o lui *Dan Mizrahi*, la care s-a adăugat dialogul său cu *Cel de Sus*, a scos în evidență din nou, pe de o parte, valoarea

excepțională a artiștilor evrei, pe de altă parte, chiar dacă sub o formă ironic-amară, marile probleme cu care evreimea se confruntă și în zilele noastre. Recitalul de poezie din ultimul volum al lui *Aurel Storin*, „Morminte călătoare”, a fost susținut cu emoție, sensibilitate și măiestrie artistică de actrița *Roxana Guttman*. Momentului poetic i-a urmat momentul muzical. După cuvintele frumoase rostite de maestrul *Dan Mizrahi*, adresate mării pianiste *Lory Wallfish*, și evocarea de către aceasta din urmă a momentului în care a pășit în sala Teatrului „Barașeum” ca să-l asculte pe cel care-i va deveni tovarăș de viață, violistul *Ernst Wallfish*, cei doi artiști s-au așezat la pian. Ei au prezentat, separat și împreună, un mic program, pianista - și astăzi cu „mâini de aur” - interpretând sonata „De ce”, de *Robert Schumann*, apoi *Mozart*, iar împreună cu *Dan Mizrahi*, „Sonata la patru mâini”, de *Beethoven*. În sfârșit, la cererea insistență a publicului, maestrul *Dan Mizrahi* a încântat cu fragmente din versiunea pentru pian a faimoasei „Rapsodii albastre”, de *George Gershwin*. După aplauzele de-a dreptul frenetice ale spectatorilor, președintele F.C.E.R., dr. *Aurel Vainer*, a mulțumit artiștilor pentru clipele emoționante dăruite în această după-amiază, iar prof. ing. *Osy Lazăr*, președintele C.E.B., a oferit dnei *Lory Wallfish* o *Diplomă de onoare*.

Cel de-al doilea moment artistic memorabil a fost recitalul „Morgenstern” - combinație de cuvinte ascunzând două mari personalități

artistice: *Maia Morgenstern* și muzicianul *A.G. Weinberger*. Chiar dacă acest spectacol a putut fi văzut la Sibiu, și sub o formă mai scurtă la Brașov, impresia creată la T.E.S. a fost copleșitoare. Altele au fost condițiile în pivnița de la „Imperium Club” din Sibiu, de la Sinagoga din Brașov și aici. A fost mai mult decât un recital de poezie, a fost un dialog între cei doi artiști - întrebările puse de *Maia*, de fapt de poezii pe care i-a recitat, au primit răspunsuri de la *A.G. Weinberger*, prin intermediul muzicii, dramatismul melodiilor scoțând în evidență

Sibiu redivivus
la un nivel
superior

dramatismul situațiilor. Dar *Maia* nu a dialogat numai pe scenă, ci și cu sala, a coborât printre spectatori, le-a cerut părerea despre un subiect valabil în timp și spațiu - istoria și soarta poporului evreu. Cu accente dramatice, ironice, uneori patetice, *Maia* a reușit să redea esența ideilor autorilor - *Aurel Storin*, *Toma George Măiorescu*, *Ștefan Iureș*, *Tania Lovinescu*, *Boris Marian Mehr*. Marea măiestrie a lui *A.G. Weinberger* a contribuit esențial la reușita acestui moment artistic de excepție.

În pauză, spectatorii au putut viziona expozițiile prezentate cu mare succes și la Sibiu: „Vocația europeană a evreimii române” (realizatori - dr. *Lya Benjamin*, dr. *Irina Cajal-Marin* și un grup de tineri graficieni și fotografi) și „Pictori celebri”. Gazdele - F.C.E.R. și C.E.B. - au oferit participanților un cocteil.

IULIA DELEANU
EVA GALAMBOS

● Trio-ul: Lory Wallfish, Dan Mizrahi, Aurel Storin, plus Roxana Guttman

● Secvență de recital: Maia Morgenstern și A.G. Weinberger

CLUJ-NAPOCA

Valoarea
personalităților
sporește
prestigiul
comunităților

Cei prezenți la Templul Memorial al Deportărilor, la simpozionul cu tema „Contribuția evreilor la dezvoltarea economică, socială și cultural-științifică din Cluj, Transilvania, România”, au avut prilejul de a audia patru expuneri care au captivat auditoriul. Prof. univ. dr. *Ladislau Gyémánt*, directorul Institutului de Iudaică din cadrul U.B.B., a ținut o prelegere despre istoria evreilor transilvăneni de la începuturi și până la primul război mondial. Tânărul cercetător *Attila Gidó*, doctorand la Institutul de Iudaică, a vorbit cu competență despre instituțiile evreilor transilvăneni din perioada interbelică, în timp ce dr. *Maria Radosav*, de la același institut, a susținut o expunere bine documentată despre un subiect inedit: tipărirea ebraică din Transilvania și tipografiile acestora. În final, prestigiosul muzicolog și profesor universitar *Ferenc László* a vorbit despre muzicienii evrei din Transilvania, creația și activitatea lor reflectând din plin spiritul pluriculturalității transilvane. În final, președintele interimar al Comunității Evreilor din Cluj a subliniat că evocăm personalitatea savanților și artiștilor evrei pentru că valoarea creațiilor lor sporește prestigiul comunității de origine.

Simpozionul, onorat de prezența unor personalități ale vieții culturale și publice clujene, precum *Nicolae Bocșan*, Rectorul Universității „Babeș-Bolyai”, și senatorul *Péter Eckstein Kovács*, a dovedit încă o dată importanța existenței unui climat elevat în cadrul Comunității Evreiești din Cluj.

ANDREEA GHITĂ

SATU MARE

„Ziua porților deschise”
la Sinagoga
Mare

Ca în toate comunitățile din țară, și la Satu Mare a fost marcată, la 2 septembrie a.c., Ziua Europeană a Culturii Iudaice, „prilej de a populariza printr-o locuitorii orașului istoria uneia din cele mai importante comunități din Ardeal”, ne scrie corespondentul nostru, *Sebok Alfred*, secretar și responsabil pentru activitățile Clubului generației de mijloc al Comunității. A fost o „Zi a porților deschise” la Sinagoga Mare, în care vizitatorii au putut cumpăra de la standul amenajat la intrarea în sinagogă cărți editate de „Hasefer” și cele mai recente numere ale revistei „Realitatea Evreiască”. A fost și acesta un mod de a apropia potențialii cititori de valorile culturale iudaice. *Sebok Alfred* le-a oferit, de asemenea, explicații privind istoricul sinagogii și informații despre viața evreiască. Cei dornici de a adânci această temă - a specificat - își pot procura cărți prin intermediul Internetului, pe site-ul www.hasefer.ro.

IASI Retrospectivă și prezent

Comunitatea Evreilor din Iași a marcat Ziua Europeană a Culturii Iudaice printr-un simpozion intitulat „Personalități din domeniile socio-comunitar, cultural-artistic și științific, ilustrative pentru trecutul obștii evreiești ieșene”. În deschiderea simpozionului, ing. *Martha Eșanu* a făcut o succintă prezentare a contribuției evreilor la dezvoltarea economică, socială și culturală a României, în general, și a orașului Iași, în special. Despre personalitatea farmacistului dr. *Simion Cauffman*, președintele Comunității până în 1992, a vorbit inginerul *Pincu Kaiserman*, care i-a fost colaborator apropiat și care i-a urmat la conducerea Comunității ieșene. Duiosae amintiri au fost evocate de prof. univ. dr. *Odetta Cauffman Blumenfeld*, fiica acestuia. Prof. univ. dr. *Silviu Sanie* a vorbit despre profesorul, istoricul, folcloristul și scriitorul *Ițic Șvartz-Kara*, iar ing. *Adrian Cuperman* - despre profesorul său, *Șlomo Fridental*. În încheiere, cercetătorul *Leon Eșanu* a evocat personalitatea actorului și regizorului *Saul Taisler*, care și-a desfășurat întreaga carieră artistică, de peste 40 de ani, pe scena Teatrului Național din Iași, consacându-se acestei prestigioase instituții și glorioaselor ei tradiții culturale.

Tot cu acest prilej, au fost deschise: o expoziție de fotografii a dnei *Benjamină Valdcovsky*, dedicată Ierusalimului, și o expoziție de carte cu tematică evreiască apărută la Editura Hasefer și la alte edituri din România și din Israel.

Ziua de 2 septembrie - Ziua Europeană a Culturii Iudaice - a fost „o zi a porților deschise” pentru toți cei care au dorit să ne cunoască cultura, obiceiurile și tradițiile. Simpozionul a fost urmat de un cocteil oferit de conducerea Comunității ieșene. Evenimentul a fost amplu mediatizat de Studioul teritorial Tv.R Iași și de către Radio Iași.

MARTHA EȘANU